

Täsmätyökykyistä osaamista alueen työmarkkinoille

-

TASO-HANKE

Hanke-esitys

1.1.2026 – 31.12.2028 (36 kk)

Taloustilanne on vaikeutunut

Pitkittynyt heikko talouskasvu on vaikettanut työttömien työllistymistä Raahen työllisyysalueella. Kilpailu työpaikoista on kiristynyt ja työmarkkinoilla työttömänä työnhakijoina **jo valmiiksi heikommassa asemassa olevien tilanne on entisestään kiristynyt**. Tämä on lisännyt ja ennustetaan edelleen **lisäävän pitkäaikaistyöttömyyttä ja tähän liittyviä kustannuksia** työvoimapalveluissa, työttömyysturvan kuntamaksuissa sekä muina välillisinä kustannuksina (mm. verotulomenetykset ja toimeentulotukimenot). Työttömyyden kasvua ja kuntien taloudellisia haasteita osaltaan voimistavat myös valtion päätökset turpeesta luopumiseksi.

Työllistymisen esteet haastavat

Heikommassa asemassa olevia on alueella runsaasti esimerkiksi nuorissa, maahan muuttaneissa että ikääntyneissä. Yhdistävänä tekijänä työllistymisen haasteissa ilmenee osaamisen, oppimiskyvyn tai toimintakyvyn haasteita, jotka uhkaavat estävät työllistymistä.

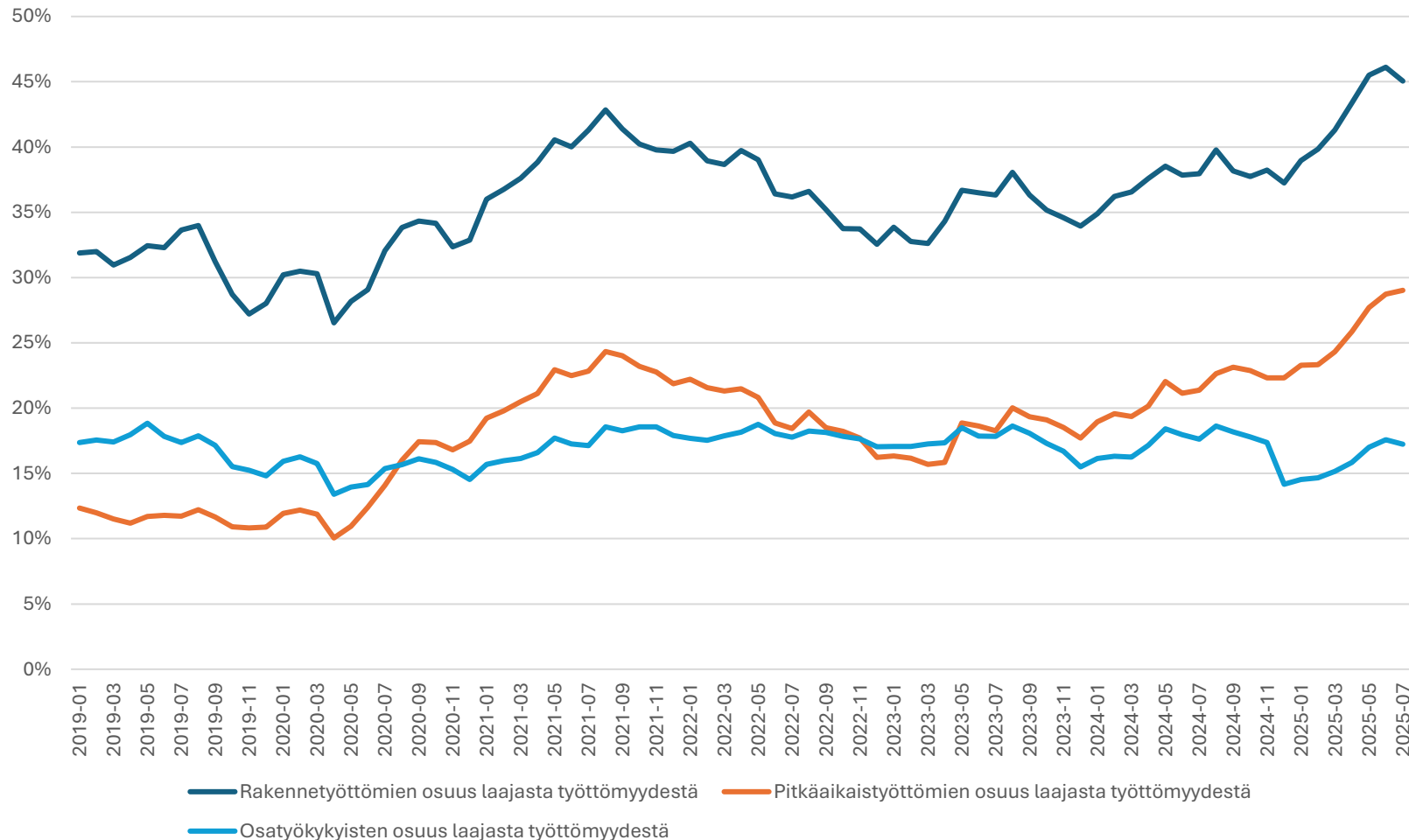
Palveluita rajatummin tarjolla

Työvoimapalveluihin tehdyillä viimeaikaisilla lainsäädännöllisillä muutoksilla on kavennettu **haastavammassa asemassa työmarkkinoilla olevien palvelutarjontaa**. Näitä muutoksia ovat mm. kuntien tukityöllistämisen merkittävä rajaaminen ja velvoitetyöllistämisen päättyminen, Valtion erityisyhtiön Työkanava Oy:n toiminnan lopettaminen sekä sosiaalisen yritystoiminnan lainsäädännön poistuminen. Kuntien uuteen työttömyysturvamaksuun kytkeytyvä kannustin myös muuttaa palveluiden järjestämisen periaatteita ja tavoitteita, joiden seurauksena vaikeammin työtä saavien asema uhkaa entisestään vaikeutua.

Kuntien ja työllisyysalueen yhteistyö varmistamaan vaikuttavuutta

Raahen työllisyysalueen järjestämisvastuu julkista työvoima- ja yrityspalveluiden mahdollistaa, että alueen asiakkaille räätälöidään julkisia työvoimapalveluita paremmin heidän tarpeisiin soveltuen. Toimenpiteiden vaikuttavuutta voidaan lisätä, jos löydetään uusia toimintamalleja, joilla työllisyysalueen palvelut yhteensovitetaan kuntien omiin elinkeino-, työllisyys- ja hyvinvointia edistäviin palveluihin. Myös muiden vastuuviranomaisten, kuten hyvinvointialueen palvelut on tärkeä yhteensovittaa osaksi kokonaisuutta

Rakennetyöttömien, pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten osuus laajasta työttömyydestä Raahen työllisyysalueella 2019-7/2025

Osatyökykyisiä alueella	7/2025
Alle 30-vuotiaita	53
Ilman 2. asteen koulutusta olevia	160
2. asteen tai korkea-asteen tutkinnon omaavia	585
Maahanmuuttajia	6
Yli 55-vuotiaita	272

**500 TYM-asiakasta
Raahen
työllisyysalueella
31.7.2025 tilanteessa**

TASO-hankkeella on kolme päätavoitetta

1. Löytää inhimillisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä ja pysyvä ratkaisumalli vaikean rakennetyöttömyysongelmaan
2. Tehostaa julkisten työvoimapalveluiden ja muiden työllistymistä tukevien palveluiden käyttöä ja vaikuttavuutta.
3. Tuoda työllisyysalueen kunnille aidosti uusia työkaluja paikallisten elinvoiman, työllisyyden ja paikallisten ekosysteemien hyödyntämiseksi.

Hankkeessa luodaan uusi ratkaisumalli **Raahen työllisyysalueen työmarkkinoiden täsmätyökykyistämiseksi. Ratkaisumalli on kolmiosainen:**

- Tunnistetaan uudella tavalla työttömän työnhakijan yksilöllinen työkyky (täsmätyökyky) ja määritellään millaiseen työhön ja tuottavuuteen tätä voisi kehittää ja suunnata.
- Tunnistetaan ja luodaan aktiivisesti uusia täsmätyöhön liittyviä työtarpeita Raahen työllisyysalueiden työmarkkinoille. Nämä voivat olla joko markkinaehtoisia, yleishyödyllisiä tai usein näiden kombinaatioita.
- Mukautetaan ja sopeutetaan täsmätyökykyinen osaaja ja täsmätyö kohtaamaan toisensa.

Ratkaisumalli räätälöidään Raahen työllisyysalueen ja kunkin työllisyysalueen kunnan käyttöön. Räätälöinnissä otetaan huomioon kuntien erilaiset työttömyystilanteet ja toimintaympäristöt, siten, että toiminta istuisi ja aktivoisi parhaalla mahdollisella tavalla paikalliset voimavarat.

Täsmätyökyvyn käsitteellä viitataan suhteellisen uuteen ilmiöön, jossa halutaan tuoda aktiivisemmin esiin henkilön yksilölliseen spesifiä osaamista ja vahvuuksia ja keskittää myös toimintaympäristön rajoitteiden (kuten väärin käsitysten, työmarkkinasyrjinnän) purkamiseen sekä työn ja työmarkkinoiden vastaanottavuuden parantamiseen (työn sopeuttamiseen). Näkökulmassa korostuu ohjausosaaminen: henkilön tilannetta lähestytään hänen työpotentiaalinsa - ei rajoitteidensa kautta. Tämä vaatii usein selkeästi vahvempaa työmarkkinaymmärrystä siitä, minkälaista kysyntää tai työtä on olemassa tai voidaan luoda kyseiselle osaamiselle.

Täsmätyökyky-käsitteen rinnalla käytettyä termiä ja työnvälityksessä tilastoituva määritelmä on **osatyökykyisyys**. Myös tämä käsite kattaa saman ajatuksen eli yksilöllisen työkyvyn ja –potentiaalin tunnistamisesta ja tunnustamisesta. Käsitteen käyttö kuitenkin rajautuu tyypillisesti vain yksilön ominaisuuksiin. Täsmätyökykyisyydellä viitataan ja tähdätään kokonaisvaltaisempaan : Työllistymistä lähestytään yksilöön ja työpaikkaan kohdistuvien toimenpiteiden sekä näiden lähentymistä vaativien toimintamallien (palvelut, toteutustapa, rahoitus) yhdistelmänä. Tämän lähestymistavan vahvistaminen on yksi keskeinen Taso-hankkeen kehittämistoimenpide ja vaatii ajattelu- ja toimintatapojen muutoksia myös työllisyysalueen työvoimaviranomaisen työ- ja palveluotteessa. Myös käsite **täsmätyöllistäminen** viitataan tähän palvelukokonaisuuteen

Käsite vajaakuntoinen on hävinnyt työvoimapolitiikan käsitteistöstä, sen käyttö on koettu leimaavaksi ja syrjiväksi ja ymmärrettiin ja rajautui liiaksi lääketieteelliseen määrittelyyn siitä, mitä asiat rajoittavat voivat rajoittaa täyttä työkykyä ja –tuottavuutta. Käsite sopii huonosti esimerkiksi tilanteisiin, joissa ihmisellä todetaan esimerkiksi liikuntarajoite tai neuropsykologinen häiriö (esim. autismikirjo), mutta voi samanaikaisesti olla tiettyihin rajattuihin tai sopeutettuihin tehtäviin nk. huippuosaaja.

TASO-hankkeessa hyödynnetään uudenlaisia käytäntöjä ja toimintaperiaatteita, joita on testattu onnistuneesti Euroopassa. Näitä sovelletaan paikalliseen kontekstiin Raahen työllisyysalueella.

1. Ketään ei ole mahdotonta työllistää

Kun työpaikat mukautetaan ihmisten kykyjen ja taitojen mukaan, kaikille löytyy sopivaa työtä, lähtökohtana ovat yksilöiden vahvuudet, ei puutteet. *Tunnistetaan ja vahvistetaan täsmätyökykyisyyttä, ei – kyvyttömyyttä.*

2. Työtä riittää

Kun markkinatalouden kannattavuus ei ole ainoa kriteeri, löytyy paljon hyödyllistä ja tarpeellista tekemistä. Paikalliset tarpeet ja yhteisön hyvinvointi ohjaavat toimintojen valintaa. *Etsitään ja luodaan sekä markkinaehtoista, kunnille ja kuntalaisille yleishyödyllistä että näiden kombinaationa olevaa täsmätyötä tehtäväksi.*

3. Rahoitus löytyy

Työttömyys maksaa yhteiskunnalle enemmän kuin työpaikkojen luominen. Passiivisten tukien ohjaaminen aktiiviseen työllistämiseen on taloudellisesti järkevää. *Kehitetään uudenlainen laskentamalli (SROI), jolla osoitetaan toiminnan taloudellinen kestävyys ja ylläpidettävyys. Etsitään aktiivisesti uusia rahoituskeinoja toiminnan ylläpitämiseksi.*

Hyvät käytännöt, joita TASO-hankkeen toimintaan omaksutaan:

- **Paikallinen konsensus:** Mahdollisimman suuri määrä paikallisia toimijat kuntatasolla mukaan hankkeen toimintaan (yhteinen asia)
- **Osallistava hallintomalli:** Hankkeen kohderyhmät itse mukaan päätöksentekoon ja toimintaan.
- **Lisäarvotyöt:** Luodaan työpaikkoja, jotka täydentävät olemassa olevaa taloutta kilpailematta sen kanssa
- **Kokonaisvaltaisuus:** Pyritään skaalaamaan toiminta mahdollisimman laajaksi ja tarjoamaan työllistymispolku mahdollisimman monelle => toivon ja luottamuksen vahvistaminen)

Tulokset

- Luodaan työllisyysalueen kattava kuntien lähtökohdista toiminta *täsmätyöoperaattori*.
- Osallistetaan ja koulutetaan kuntien työllisyys- ja elinkeinopalveluiden sekä ja työllisyysalueen henkilöstö uuteen asiakastyön, tarpeiden tunnistamisen, työtilasuuksiin ja kokonaisvaltaiseen täsmätyöllistämisen palveluotteeseen. (osallistujia 50)
- Kehitetään sosiaalitaloudellinen laskentamalli alueen työmarkkinoden täsmätyökykyistämisen vaikutusten todentamiseen
 - Hankeaikana luodaan laskennallista uutta työtä 0,8 kertaisesti projektin rahoitukseen nähden. Hankkeen toiminta skaalataan siten, että toiminta on sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää huomoiden työn tuottavuus, inhimilliset vaikutukset sekä kuntien työttömyydestä aiheutuvien kustannusten vähentäminen.
- Työmahdollisuuksia tarjotaan arviolta hankeaikana 300 eri henkilölle työllisyysalueella.

Tavoiteltavat vaikutukset

- Painaa alueen rakennetyöttömyys pysyvästi alemmalle tasolle
- Luoda täsmätyökykyiselle osaamisella uudenlainen työmarkkina ja tätä tukeva toimintamalli.
- Synnyttää taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä tapa kohdentaa kuntien resursseja työllistämiseen.
- Vahvistaa alueen kuntien roolia työllisyyden aktiivisena edistäjänä.

- Tehdään **selvitys täsmätyöoperaattorin perustamisen** edellytyksistä ja luodaan toimintamalli, jolla **työ voidaan käynnistää**
 - aluksi tehdään toteutettavuusselvitys eri vaihtoehtoista, esim yhtiömuoto, kunnallinen rakenne, olemassa oleva toimija...
 - Toiminta käynnistetään nk. MVP-mallilla ja kertyneiden kokemusten perusteella muutetaan/jalostetaan ja skaalataan/vakiinnutetaan.
- Rakennetaan **kuntakohtaiset toimintatavat** täsmätyön edistämisen toimintatavat. Töiden kartoittaminen – osaajien kartoittaminen – palvelu- ja rahoitusmallin räätälöinti.
- Laaditaan **SROI-laskentamalli** kuntien panostusten kohdentamiseksi ja vaikutusten osoittamiseksi.
- **Valmennetaan** työvoimapalveluiden ja kuntien elinkeino- ja työllisyyspalveluiden henkilöstö tunnistamaan täsmätyöllistämisen mahdollisuudet (työ – ja tekijät)
- **Etsitään ja luodaan työtilaisuuksia** ja tarjotaan niitä täsmätyökykyisille osaajille.

Projektipäällikkö 1.1.2026 – 30.12.2028

- Projektipäällikkö aloittaa aiemmin ja luo toimintamallin valmiimmaksi, kun täsmätyökoordinaattorit aloittavat.
- Tarkempi työnkuva hankesuunnitelmassa
- Projektipäällikkö työskentelee hankkeen loppuun asti vastaten toimintamallin siirrettävyydestä sekä hankeraportoinnista

Täsmätyökoordinaattorit (9) 1.8.2026- 30.6. 2028

- Työ alueella ja kuntakohtaisesti.
- Tarkemmin työnkuvat hankesuunnitelmassa

	2026	2027	2028	yhteensä
palkkakustannukset	245543	497336	281447	1024326
flatrate (40%)	98217	198934	112579	409730
yhteensä	343760	696270	394026	1434056
RAHOITUS				
eu ja valtio (80%)	275008	557016	315221	1147245
omarahaus (20%, kunn	68752	139254	78805	286811

Kuntarahoitus varataan työllisyysalueen yhteistoimintabudjetista

- Hankkeen tarve kuntien roolin vahvistamisesta työllisyyden edistämisessä ja alueen erityispiirteiden huomioon ottamisesta on noussut esiin ja työllisyysaluevalmistelun yhteydessä. Hankkeen tarpeellisuutta on esiin nostettu kunnista ja käsitelty kuntajohtajakouksessa ensimmäisen kerran jo marraskuussa 2024.
- Valmistelua on edistetty työllisyysalueen toimesta
 - Hankekirjoittajaksi on tilattu asiantuntijatyötä Mikko Kesältä
- Jatkuvaa JTF-hankehakuun työllisyyteen ja osaamiseen liittyen Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa 29.11.2024-30.9.2025
 - Myös vaihtoehtoisia rahoitusmahdollisuuksia selvitetään valmisteluprosessin aikana
 - Tässä yhteydessä kartoitetaan myös kansallisia yhteistyökumppaneita.
- Hanke-esittely – neuvottelu omistajaohjausryhmässä 9.9.2025
- Jatkovalmistelu,
 - hankesuunnitelma Euraan
- Hankehakemus jätettynä Euraan syyskuun loppuun mennessä